

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد: انسیه بیاری، ۱۳۹۲

آموزه‌های اخلاقی و تربیتی مرزبان نامه و اخلاق ناصری

اخلاق را می‌توان مرزهای انسانیت دانست. این مرزها در اثر تلاقی دین، فرهنگ، موازین اجتماعی شکل می‌گیرد. در طول دوره‌های مختلف تاریخ ایران که سراسر فراز و نشیب است و هجوم بیگانگان را می‌توان در جای‌جای آن مشاهده کرد مسائل مختلفی به عنوان نکات اخلاقی در اولویت شاعران و نویسندگان قرار می‌گیرد. ریشه‌ی اخلاق‌گرایی در ادبیات فارسی به دوره‌ی پیش از اسلام بازمی‌گردد و می‌توان در این دوران نمونه‌هایی از کتاب‌های در شرح کلمات قصار اخلاقی، همچنین پندنامه‌ها و اندرزنامه‌ها اشاره کرد. در دوران بعد از اسلام نیز بخش حکمت چه در بعد عملی و چه در بعد نظری به شکوفایی می‌رسد و می‌توان نظیره‌ی فراوانی را در شرح مضامین اخلاقی نام برد که اخلاق ناصری اثر خواجه نصیرالدین طوسی و مرزبان نامه معروف‌ترین این آثار است. اخلاق ناصری، کتابی است که به جزءمقولات اخلاقی از رفتارهای روزانه و فردی تا بحث‌هایی در باب خانواده و تعالیم فرزند و انتخاب همسر و از دیگر بعد تا مباحث اجتماعی پرداخته است. همچنین می‌توان مرزبان نامه را یک اثر سیاسی اجتماعی دانست که در شرایطی شکل گرفت که آل باوند در ضعف سیاسی قرار گرفته بود. این کتاب نیز در قالب داستان‌هایی به توضیح پاره‌ای مباحث اخلاقی و حکمی می‌پردازد. در رساله‌ی فوق به بررسی مضامین اخلاقی در مرزبان نامه و اخلاق ناصری پرداخته خواهد شد. روش انجام کار بدین شکل است که ابتدا بررسی در باب اخلاق و دسته‌بندی‌های آن صورت گرفت، به‌طور کلی می‌توان این دسته‌بندی‌ها را با توجه به حیطه‌ی آن‌ها در قالب‌هایی همچون تهذیب اخلاق (رذایل و فضایل اخلاقی)، سیاست مدن، تدبیر منزل تقسیم بندی نمود. سپس با مطالعه متن مرزبان نامه و اخلاق ناصری به جستجوی این مضامین پرداخته شد. سپس نمونه‌هایی از آن از داخل متن استخراج گردید و به همراه تحلیل ذکر گردید.

کلیدواژه‌ها: مرزبان نامه، اخلاق ناصری، سیاست مدن، تدبیر منزل

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۲۰۱۰۱۹۱۲۰۰۳

تاریخ دفاع: ۱۳۹۲/۰۶/۳۱

رشته‌ی تحصیلی: زبان و ادبیات فارسی

دانشکده: علوم انسانی

استاد راهنما: دکتر ابوالقاسم امیراحمدی

استاد مشاور: دکتر علی محمد ناعمی

M.A. Thesis:

Moral and training teachings in Marzbannameh and

Akhlagh-e-Naseri

Morality can be enumerated as humanity boundaries. These boundaries are formed by confluence of religion, culture and social scales. Different matters were moral points for poets and writers because the history of Iran is full of ups and downs during different eras and the invasion of foreigners can be observed in different places. The root of morality in Persian literature refers to era before Islam and in this era there are some books describing moral aphorisms such as *panjnames* and *Andarznames*. In post-Islam era which some part of philosophy either practical dimension or the retical dimension was dehisced and we can name different examples of moral purports, and *Akhlagh Naseri* by Khaje Nasir- al- Din Toos: and *Marzbanname* are the most famous examples. *Akhlagh Naseri* is a book proceeding different moral categories from personal and daily behaviors to discussions about family and education of offspring and choosing of sponse and also social subjects. *Marzbanname* can be enumerated a social- Political work which formed in conditions that Al Bavand was in political weakness. This book explains moral and axiomatic subjects in the shape of stories.

In the present thesis, moral purports in *Marzbanname* and *Akhlagh Naseri* will be considered. This thesis is done in a way that at first a consideration about morality and its categories is done and generally these categories can be divided to moral refinement (moral merits and meannesses), political science, household management. Then with the study of *Marzbanname* and *Akhlagh Naseri's* texts, these purports are searched. Then some examples from the text are derived and mentioned according with analysis.